

## **Valtiovarainvaliokunta**

### **Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarvioksi**

### **Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarviesityksen (HE 2/2022 vp) täydentämisestä**

## **JOHDANTO**

### *Vireilletulo*

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarvioksi (HE 2/2022 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarviesityksen (HE 2/2022 vp) täydentämisestä (HE 26/2022 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa niistä yhteisen mietinnön.

## **VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT**

Vuoden 2022 lisätalousarviesityksessä ei esitetä muutoksia tuloarvioihin, mutta se lisää valtion menoja noin 594 milj. eurolla.

Menojen lisäykset aiheutuvat suurelta osin koronavirustilanteesta. Suurin määrärahalisäys tehdään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle, jonne esitetään 200 milj. euroa koronavirustilanteen rajoitustoimien johdosta myönnettäviin sulkemiskorvauksiin ja yritysten määräaikaisen kustannustuen kuudennen hakukierroksen toteuttamiseen (TaVM 5/2022 vp — HE 9/2022 vp). Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle esitetään puolestaan yhteensä noin 68 milj. euron lisäystä kulttuuri- ja taidelaitoksille, kulttuurialan yhteisöille ja yksilöille sekä liikunnan ja urheilun tapahtumille maksettaviin korona-avustuksiin sekä niistä aiheutuviin lisääntyviin tehtäviin.

Lisämäärärahaa esitetään myös uusien covid-19-rokotteiden ja mahdollisten tehosteannosten (70,5 milj. euroa), koulujen ja oppilaitosten kotitestien (10 milj. euroa) sekä covid-19-lääkkeiden hankintaan (14 milj. euroa). Lisäksi suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen ehdotetaan 30 milj. euroa ja maakuntalentoyhteyksien turvaamiseen 17 milj. euroa.

Koronavirustilanteesta aiheutuvien menojen ohella lisätalousarviesitys sisältää 155,7 milj. euron rahoituksen hyvinvointialueiden käynnistämiseen. Lisäys koskee erityisesti välttämättömien ICT-muutuskustannusten rahoituksen aikaistamista.

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Pääluokka 28**

Maatalouden kannattavuuskriisin helpottamiseksi on otettu käyttöön valtion takaamat maksuvalmiuslainat, jonka seurauksena Maatilatalouden kehittämisrahastoon ehdotetaan 8 milj. euron lisämäärärahaa valtiolle mahdollisesti aiheutuvien takaustappioiden kattamiseen. Lisäksi mm. uusitaan valtuus Rajavartiolaitykselle vuodelle 2021 myönnetyn kahden uuden ulkovartiolaivan hankintaan (320 milj. euroa).

Vuoden 2022 lisätalousarvio lisää valtion nettolainanoton tarvetta 594 milj. euroa. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2022 arvioidaan noin 7,6 mrd. euroa. Valtionvelan määrän vuoden 2022 lopussa arvioidaan olevan noin 136 mrd. euroa, mikä on noin 52 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Venäjän hyökättyä helmikuun lopulla Ukrainaan Euroopan markkinatilanne on jo muuttunut ja talouden epävarmuus lisääntynyt. Sota vaikuttaa negatiivisesti myös Suomen talouteen. Tulevaisuudessa lisätalousarvioissa on tärkeää arvioida, miten kriisi vaikuttaa eri hallinnonalojen toimintaan ja resurssitarpeisiin.

**VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT**

**MÄÄRÄRAHAT**

**Pääluokka 28**

**VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**

**89. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus**

*30. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoitus (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille ehdotetaan 155,7 milj. euron lisäystä, josta pääosa (147 milj. euroa) on tarkoitettu hyvinvointialueiden toiminnan, hallinnon ja päätöksenteon kannalta välttämättömien ICT-järjestelmien rakentamiseksi aiheutuviin kuluihin. Määrärahaa kohdennetaan myös muuhun hyvinvointialueiden valmistelurahoitukseen sekä myös valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen (5,7 milj. euroa). Kyse on osittain vuodelle 2023 varatun ICT-muutuskustannusten rahoituksen aikaistamisesta.

Valiokunta on tyytyväinen esitykseen ja toteaa, että lisärahoitus on välttämätön, jotta hyvinvointialueiden käynnistämisen valmistelu ja turvallinen järjestämisvastuun siirto voi toteutua vuoden 2023 alussa.

Valiokunta kiinnittää huomiota hyvinvointialueiden erilaisiin lähtökohtiin ICT-järjestelmien rakentamisessa. Ne alueet, joilla ei ole valmista integroitunutta sote-kuntayhtymää, tarvitsevat merkittävästi enemmän rahoitusta kuin alueet, joilla on pohjana esim. jo toimivan kuntayhtymän tai

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Pääluokka 29**

sairaanhoidopiiriin tietojärjestelmiä. On siksi tärkeää, että rahoituksen määräytymisperusteissa otetaan huomioon alueiden erilaiset lähtökohdat ja tosiasialliset rahoitustarpeet.

Valiokunta painottaa, että sote-uudistuksesta aiheutuvia muutostalouksellisia ja niiden rahoitustarpeita on seurattava huolellisesti ja varauduttava lisäresurssien osoittamiseen julkisen talouden suunnitelmassa sekä talousarviovalmistelussa.

**Pääluokka 29**

**OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA**

**80. Taide ja kulttuuri**

Hallitus esittää runsaan 34 milj. euron lisäystä taiteen ja kulttuurin alan henkilöille, toiminimille ja yksityisyrityksille kohdennettuihin avustuksiin sekä runsaan 28 milj. euron lisäystä kulttuuri- ja taidelaitoksille sekä kulttuurialan yhteisöille pääsylippu- ja muiden tulojen vähenemisestä aiheutuneiden menetysten korvaamiseen.

Valiokunta on tyytyväinen lisätukeen ja pitää tärkeänä, että lisätalousarviossa (mom. 32.40.43) osoitetaan lisäresursseja myös yritysten kustannustukeen, jota mm. tapahtuma-alan yritykset voivat hakea.

Vuosina 2020 ja 2021 taiteen ja kulttuurin alan ja sen toimijoiden tukemiseen on opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokassa osoitettu yhteensä noin 262 milj. euroa koronakriisin kielteisten vaikutusten vähentämiseen. Tukitoimista huolimatta luovien alojen tulonmenetykset ovat olleet mittavat, sillä koronapandemia on aiheuttanut poikkeuksellisen suurien tulonmenetyksiä taiteen ja kulttuurin alalla toimiville, kun toiminta on ollut pitkään pysähtyneenä rajoitustoimien vuoksi. Luovat alat ovat olleet koronapandemian suurimpia häviäjiä.

Koronaepidemian väistyessä on tärkeää, että luovien alojen toiminta saadaan nopeasti käyntiin, sillä kulttuurilla ja luovilla aloilla on merkittävä työllisyys ja taloudellista toimeliaisuutta edistävä vaikutus, minkä lisäksi ne edistävät mm. terveyttä ja hyvinvointia. Epidemian jälkeen taiteen ja kulttuurin merkitys on entistä suurempi, sillä niitä tarvitaan ja niitä voidaan hyödyntää tulevaisuuden rakentamisessa ja uusien mahdollisuuksien luomisessa.

Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että ns. tapahtumatakuu on käytettävissä myös kesän 2022 tapahtumien ennakkovalmisteluista syntyneisiin kustannuksiin. Tämä tukisi alan elpymistä, sillä riski kulttuuritapahtumien peruuntumisesta on edelleen suuri, mikä lisää toimijoiden taloudellista epävarmuutta ja vaikeuttaa toiminnan jatkuvuutta.

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp  
Pääluokka 30**

**Pääluokka 30**

**MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNON ALA**

**20. Maa- ja elintarviketalous**

*61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)*

Valiokunta on erittäin huolissaan maatalouden kannattavuudesta. Tilanne on ollut heikko jo useita vuosia, mutta vuonna 2021 se kriisiytyi, kun kustannusten nousu yhdistyi alhaiseen satotasoon kuivan ja kuumien kesien seurauksena.

Keskeisin ongelma on merkittävästi kohonnut energian hinta ja sen myötä jopa kaksinkertaiseksi vuoden aikana nousseet lannoitteiden hinnat. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maatalouden kustannusnousun arvioidaan olevan yhteensä noin 500 milj. euroa ja yrittäjätulon ennakoidaan laskevan viidenneksen vuonna 2021.

Koska kannattavuus on ollut jo pitkään vaatimatonta, maatalouden talouden puskurit ovat pienet. Yritysten maksuvaikeudet kasvavat kustannusten pysyessä korkealla, ja uhkana on, että osa muutoin taloudellisesti kannattavasti toimivista maatalustoista joutuu likviditeettiongelmiin. Tilanteella on vakavia vaikutuksia tuotannon jatkuvuuteen, jos tulevan kasvukauden tuotantopanoksia ei pystytä hankkimaan. Lisäksi erityisen vaikeassa asemassa ovat kotieläintilat, joiden oma rehuviljasato on jäänyt heikoksi ja tuotanto on suurelta osin ostopanosten varassa. Tuottajahinta ei kata kohonneita kustannuksia.

Valiokunta pitää myönteisenä, että valtiontakaukset maatalouden maksuvalmiuslainoille on otettu käyttöön vuoden 2022 alusta. Uusien valtion takaamien lainojen (40 milj. euroa) tappioriskin arvioidaan olevan noin 8 milj. euroa (20 prosenttia), joka esitetään lisättäväksi käsiteltävälle momentille. Tilanteen helpottamiseksi valiokunta pitää myös keskeisenä, että luottolaitokset tarjoavat aktiivisesti asiakkailleen mahdollisuutta valtiontakaukseen.

Valtiontakaus on konkreettinen apu ja nykytilanteessa erittäin tärkeä toimenpide. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nousi kuitenkin esiin, että suurimmilla tiloilla kustannusnousu on varovaisesti arvioiden 100 000—200 000 euroa. Tilakohtainen lainan enimmäismäärä on 62 500 euroa, joten nykyisen suuruinen valtiontakaus on riittämätön. Lisäksi maksuvalmiuslainaa tarvitsevien tilojen lukumäärä saattaa olla arvioitua (noin 800 tilaa) suurempi.

Valiokunta pitää näin ollen välttämättömänä myös muita nopeasti toteutettavia toimia akuutin kriisin ratkaisemiseksi, kuten kiinteistöveron vapautusta maatalouden tuotantorakennuksille. Pysyvä kannattavuuden kohentaminen edellyttää kuitenkin ennen kaikkea markkinatilanteen parantamista ja sitä kautta tuottajahinnan kohoamista. Keskeistä on mm., että Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä elintarvikemarkkinavaltuutettu seuraavat aktiivisesti markkinoiden toimivuutta ja reagoivat ripeästi häiriöihin ja markkina-aseman väärinkäyttöön. Reilut kauppatavat on saatava käyttöön, jotta tuottajan osuus lopputuotteen hinnasta kasvaa. Kannattavuuden parantaminen on

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Pääluokka 31**

ehto tuotannon jatkuvuudelle, huoltovarmuuden turvaamiselle ja ylipäättään kotimaisen ruokaketjun tulevaisuudelle.

**Pääluokka 31**

**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA**

**20. Liikenteen ja viestinnän palvelut**

*55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)*

Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostoihin esitetään 47 milj. euron lisäystä, josta 30 milj. euroa osoitetaan suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tukeen sekä alueellisen ja paikallisen liikenteen tukeen. Loppuosa (17 milj. euroa) käytetään lentoliikennepalvelujen ostosopimuksen jatkamiseen maakuntalentoasemien ja Helsinki-Vantaan lentoaseman välillä.

Julkisen henkilöliikenteen lisätuki on tarpeen, sillä lipputulot ovat jääneet ennakoitua pienemmiksi myös vuoden 2022 alkupuolella, kun koronarajoitukset ja etätyösuositukset ovat edelleen vähentäneet julkisen liikenteen käyttöä. Myös ELY-keskuksilla on painetta hankkia tavanomaisista enemmän liikennettä, kun markkinaehtoinen liikenne on vähentynyt.

Nyt esitetty joukkoliikennetuki kattaa lähinnä tammi—helmikuun aikana syntyneitä lipputulojen menetyksiä ja välttämättömiä lisähankintoja. Koska matkustajamäärät saattavat jäädä edelleen huomattavasti normaalia alemmalle tasolle, lisätuen tarvetta tulee arvioida myös seuraavissa liisätaalousarvioissa.

On myös tärkeää, että lentoliikenteen ostoa koskeva hankintamenettely käynnistetään mahdollisimman pian, jotta uusi ostosopimus saadaan voimaan mahdollisimman pian nykyisen sopimuksen päättyessä elokuussa 2022.

**Pääluokka 32**

**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA**

**40. Yritysten erityisrahoitus**

*43. Yritysten kustannustuki (siirtomääräraha 2 v)*

Eduskunta on hyväksynyt lain yritysten määräaikaaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta (TaVM 5/2022 vp — HE 9/2022 vp). Covid-19-pandemiaan liittyvien sulkemismääräysten, yleisötilaisuuksien kieltämisen sekä muiden lievempien rajoitusten aiheuttamien vahinkojen kompensointi yritystoiminnalle on edelleen tarkoituksenmukaista. Yrityksille avataan siksi jo

## **Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp Yhteenveto**

kuudennen kerran mahdollisuus hakea kustannustukea, jonka kattamiseen momentille esitetään 200 milj. euroa.

Saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää esitettävää määrärahaa riittävänä, koska käytössä on vielä edeltäviltä kustannustukikierroksilta käyttämättä jääneitä määrärahoja (43 milj. euroa). Uuden hakukierroksen kustannusvaikutuksen arvioidaan olevan 231 milj. euroa. Valiokunta korostaa, että tuen tulee olla nopeasti haettavissa ja saatavilla.

Lisäksi valiokunta viittaa talousvaliokunnan mietintöön (TaVM 5/2022 vp — HE 9/2022 vp) ja kiinnittää huomiota siihen, että tuki-instrumentteja arvioitaessa käytössä tulee olla ajantasainen tieto taloudesta myös jatkossa. Eduskunta on hyväksynyt talousvaliokunnan mietinnön pohjalta lausuman, jossa edellytetään Helsinki GSE tilannehuoneen toiminnan jatkuvuuden välitöntä turvaamista (EV 12/2022 vp — HE 9/2022 vp).

### **YHTEENVETO**

Hallituksen esityksissä ehdotetaan sekä määrärahoihin että nettolainanottoon ja velanhallintaan 594 041 000 euron lisäystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja lisätalousarvio huomioon ottaen 65 540 478 000 euroa.

### **VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS**

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

*Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 2/2022 vp ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 26/2022 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2022 lisätalousarvioksi.*

*Eduskunta päättää, että vuoden 2022 lisätalousarviota sovelletaan 16.3.2022 alkaen.*

Helsingissä 9.3.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd  
jäsen Anders Adlercreutz r  
jäsen Vilhelm Junnila ps (osittain)  
jäsen Heli Järvinen vihr  
jäsen Esko Kiviranta kesk  
jäsen Jari Koskela ps  
jäsen Hanna Kosonen kesk  
jäsen Pia Lohikoski vas

## **Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**

jäsen Sari Multala kok  
jäsen Riitta Mäkinen sd  
jäsen Raimo Piirainen sd  
jäsen Sari Sarkomaa kok  
jäsen Sami Savio ps  
jäsen Iris Suomela vihr  
jäsen Pia Viitanen sd  
jäsen Ville Vähämäki ps  
varajäsen Sari Essayah kd  
varajäsen Petri Honkonen kesk  
varajäsen Merja Kyllönen vas  
varajäsen Lulu Ranne ps (osittain)  
varajäsen Veronica Rehn-Kivi r  
varajäsen Janne Sankelo kok

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko  
valiokuntaneuvos Mari Nuutila

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 1 /ps**

**Vastalause 1 /ps**

**Yleisperustelut**

Perussuomalaisten mielestä vuoden ensimmäinen lisätalousarvio ohjaa varoja pääsääntöisesti perusteltuihin kohteisiin. Koronapandemiaan liittyvistä rokotemennoista ei ole perusteltua säästellä, ja yritysten kustannustuen uusi tukikierros on välttämätön sulkutoimien takia. Hyvinvointialueiden rahoittamisen esitetty aloittaminen on välttämätöntä, jotta tietojärjestelmät olisivat toiminnassa, kun uudistus astuu voimaan.

Jakamatonta varaa on tälle vuodelle yhteensä 403 miljoonaa. Talouden näkymien nopea heikentyminen ja uudet menotarpeet, kun usea sektori on ajautumassa vaikeuksiin, tulevat tänä vuonna vaatimaan vielä huomiota sekä rahaa. Perussuomalaisia huolettavat tällä hetkellä erityisesti maatalouden ahdinko, talouspakotteet ja niiden vastapakotteet sekä EU:n taloudellisten sopimusten uusiminen.

**Yksityiskohtaiset perustelut**

**MÄÄRÄRAHAT**

**Pääluokka 28**

**VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**

**89. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus**

*30. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoitus (siirtomääräraha 3 v)*

*Puoluepoliittinen ryhmätuki*

Hallitus esittää momentille lisäystä 155 746 000 euroa, johon sisältyy 5 746 000 euroa aluevaltuustojen valtuustoryhmien tukemisesta aiheutuviin kustannuksiin. Ns. ryhmäraha merkitsee noin 4 166 euroa valtuutettua kohti, kun valtuutettuja on 1 379. Tämän lisäksi hallitus esittää, että alueiden väliaikaisille valmisteluelimille osoitettua rahoitusta voitaisiin käyttää valtuustoryhmien poliittiseen tukeen. Kokonaisrahoitus mahdollistaa lähes rajattoman tuen maksamisen puoluepoliittiseen työhön.

Perussuomalaiset katsoo, että ryhmätuki on täysin kohtuuton. Sote-uudistuksen tavoitteena tulee olla ohut ja tehokas hallinto. Taloudelliset, henkilö- ja muut resurssit on kohdistettava varsinaiseen palvelutuotantoon, jossa rahoituksen puute on erityisen mittava. Puoluepoliittinen tuki ei edistä tavoitteita.

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 1 /ps**

Valtuustoryhmillä on käytettävissään hyvinvointialueiden tieto- ja muut palvelut samalla tavalla kuin luottamushenkilöillä on kunnissa ja kuntayhtymissä. Valtuustoryhmille voidaan osoittaa myös kokoustiloja ja valtuutetuille yhteisiä koulutuksia ja seminaareja. Näihin toimenpiteisiin ei erillistä ryhmärahaa alueilla tarvita.

Perussuomalaiset katsoo, että momentille myönnettävä 155 746 000 euroa on osoitettava kokonaisuudessaan ICT-järjestelmien kehittämiseen.

*Soten kokonais- ja muutuskustannukset*

Hallituksen vuosien 2022—2025 kehyksiin varaama hyvinvointialueuudistuksen muutuskustannusvara on noin 440 miljoonaa euroa. Asiantuntijalausuntojen mukaan tämä summa tulee käytetyksi likipitään kokonaan jo vuonna 2022. Merkittäviä kustannuksia tulee kuitenkin vielä vuonna 2023 ja sen jälkeen. Näitä kustannuksia ei ole sisällytetty kehyksiin.

Uudistuksen kokonaiskustannukset ovat ylittymässä kaikilta osin siitä, mikä oli arvio, kun eduskunta lainsäädäntöä käsitteli. On välttämätöntä, että hallitus viipymättä antaa eduskunnalle selvityksen uudistuksen todellisista kustannuksista eritellen muutuskustannukset ja muut syntyvät kustannukset ja niiden rahoituksen.

*Maakuntaveron torjuminen*

Hallitus ei ole antanut eduskunnalle selkeää tietoa, valmisteleeko se niin sanottuun maakuntaveron siirtymistä ohjelmansa mukaisesti ja jos valmistelee, aikooko se tuoda asiaa koskevan esityksen eduskuntaan. Perussuomalaiset ei kannata uutta veroa, mikäli se kiristää kokonaisveroastetta, kohtelee eri alueita eriarvoisesti ja muun muassa heikentää talouskasvua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 28.89.30 päätösosasta poistetaan sen 3. kappale ja

että hyväksytään seuraavat lausumat:

***Vastalauseen lausumaehdotus 1***

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viipymättä eduskunnalle selonteon hyvinvointialueuudistuksen kokonaiskustannuksista ja erikseen muutuskustannuksista sekä kustannusten rahoituksesta.

***Vastalauseen lausumaehdotus 2***

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu ns. maakuntaveron valmistelusta ja näin estää kokonaisveroasteen nousun ja alueiden ja niiden asukkaiden välisen eriarvoisuuden kasvun.

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 1 /ps**

**Pääluokka 30**

**MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNONALALA**

**20. Maa- ja elintarviketalous**

*61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)*

Suomen maatalous on ajautunut koko EU-ajan vakavimpaan kriisiin. Suuri määrä tiloja on lopettanut tai on konkurssin partaalla. Osa viljelijöistä on taloudellisen ahdingon vuoksi jättämässä kevätkylvöjä tekemättä, kun ei ole rahoitusta siementen, lannoitteiden ja polttoaineiden ostoon. Tämä johtaa puhtaiden, kotimaisten elintarvikkeiden puutteeseen myöhemmin.

Maatalouden tuotantokustannukset ovat nousseet ennennäkemättömällä vauhdilla. Kannattavuus on nyt EU-jäsenyyssajan alimmalla tasolla. Puskurit on syöty ja kasvukauden 2021 sato oli heikko. Kriisi uhkaa suomalaista maatalouselinkeinoja, ruuantuotantoa ja huoltovarmuutta. Vakava tilanne on uhka koko maaseudulle, jossa monet muutkin tekijät, mm. energianhinnan raju nousu, aiheuttavat ahdinkoa.

Maataloudessa on hätätila, joka uhkaa koko Suomen kansaa. Hallitus esittää lisätalousarviossa ainoana toimenpiteenä pientä, 8 miljoonan euron lisäystä Maatilatalouden kehittämisrahastoon. Muut lyhyen ja pitkän tähtäyksen toimenpiteet puuttuvat. Perussuomalaiset esittää monipuolista toimenpidekokonaisuutta suomalaisen maatalouden, huoltovarmuuden ja omavaraisuuden sekä maaseudun kehittämisen varmistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.20.61 lisätään 10 000 000 euroa Maatilatalouden kehittämisrahastoon ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

***Vastalauseen lausumaehdotus 3***

Eduskunta edellyttää, että hallitus julistaa maatalouden hätätilan ja ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin kotimaisen elintarviketuotannon, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden turvaamiseksi.

***Vastalauseen lausumaehdotus 4***

Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa maatalousrakennusten kiinteistöveron jo vuoden 2022 maksuunpanosta alkaen pysyvästi.

***Vastalauseen lausumaehdotus 5***

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa, lakkaa valmistelemasta tai edistämästä sellaisia maataloutta koskevia ilmastopoliittisia toimenpiteitä, jotka heikentävät maatalouden kannattavuutta, lisäävät byrokratiaa tai kaventavat maatalouden toimintamahdollisuuksia.

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 1 /ps**

***Vastalauseen lausumaehdotus 6***

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää maatilojen arvonlisäveron maksuun vuosittain 12 kuukautta kulutonta maksuaikaa seuraavan kolmen vuoden ajaksi.

***Vastalauseen lausumaehdotus 7***

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Maatilatalouden kehittämisrahaston maksuvarmuuslainojen ja takausvastuukyvyn riittävyyden.

***Vastalauseen lausumaehdotus 8***

Eduskunta edellyttää, että hallitus alentaa maatalouden energiakustannuksia muun muassa kohdennetuin verotoimenpitein.

***Vastalauseen lausumaehdotus 9***

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ruokaketjun eri osien kustannusten jakamiseksi niin, että alkutuottaja saa oikeudenmukaisen osuuden loppuhinnasta.

***Vastalauseen lausumaehdotus 10***

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti elintarvikemarkkinalakiin tarvittavat, kriisin edellyttämät muutokset.

***Vastalauseen lausumaehdotus 11***

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää pankkien valmiutta myöntää viljelijöiden lainoihin lyhennysvapaita ja korkohelpotuksia.

***Vastalauseen lausumaehdotus 12***

Eduskunta edellyttää, että hallitus helpottaa nuoren viljelijän vuotuista yrittäjätulovaatimusta ja koulutusvaatimusta.

***Vastalauseen lausumaehdotus 13***

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa viljelijän mahdollisuutta yrityksensä velkaneeraukseen.

***Vastalauseen lausumaehdotus 14***

Eduskunta edellyttää, että hallitus purkaa maataloutta ja tilamyyntiä koskevaa byrokratiaa ja lupavaatimuksia.

***Vastalauseen lausumaehdotus 15***

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 1 /ps**

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa julkisen sektorin esimerkillisyyttä ruokapalveluhankinnoissa.

***Vastalauseen lausumaehdotus 16***

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa maatalouden sivuelinkeinojen rahoitusta ja toimintaedellytyksiä.

***Vastalauseen lausumaehdotus 17***

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maatalouden lomituspalvelujen saatavuuden.

***Vastalauseen lausumaehdotus 18***

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii viljelijöiden henkiseen jaksamiseen tarvittavista palveluista.

***Vastalauseen lausumaehdotus 19***

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää tuottajan maksaman alv-kannan laskemista muun muassa lihan osalta ja ottaa soveltuvien osin käyttöön samantyyppisiä verohuojenuksia lihantuottajille kuten Saksassa on tehty.

***Vastalauseen lausumaehdotus 20***

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä tekee toimenpiteitä lämmitys- sekä liikenne- polttoaineiden hintojen alentamiseksi etenkin maatalouden mutta myös koko alkutuotantoketjun, puuhuollon sekä teollisuuden tukemiseksi.

***Ehdotus***

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2022 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 20 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 9.3.2022

Ville Vähämäki ps  
Vilhelm Junnila ps  
Jari Koskela ps  
Sami Savio ps

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 2 /kok**

**Vastalause 2 /kok**

**Yleisperustelut**

Ilman kestäväää taloutta meillä ei olisi suorituskykyisiä Puolustusvoimia, maailman parasta koulua, toimivaa terveydenhuoltoa tai hyvää joukkoliikennettä. Olemme huolissamme hyvinvointipalveluiden tulevaisuudesta ja yhteiskuntamme kriisinsietokyvystä. Mitä kauemmin uudistuksissa viivytellään, sitä heikommaksi taloutemme rapautuu ja sitä kapeammaksi muuttuu taloudellinen liikkumavaramme. Suomeen tarvitaan muutos. Hyvinvointiyhteiskunnan rakenteita on uudistettava muiden Pohjoismaiden esimerkin mukaisesti asettamalla työ ensisijaiseen asemaan. Suomi voidaan uudistaa vain työllä, yritteliäisyydellä sekä tiedolla ja teknologialla. Samalla on vahvistettava ihmisten osallisuutta yhteiskunnassa vastuullisella ja välittävällä asenteella.

Venäjän tuhoamissota Ukrainassa muuttaa Euroopan turvallisuustilannetta nopeasti ja voimakkaasti. Sota ja poikkeuksellisen laajat Venäjälle asetetut pakotteet tulevat aiheuttamaan talouteen negatiivisen shokin. Suomen Venäjälle kohdistuva kauppa on vähentynyt vuodesta 2014 asti huomattavasti, mikä rajaa lyhyen aikavälin suoraa vaikutusta. Epävakaa turvallisuustilanne Suomessa voi heikentää kykyämme houkuttaa investointeja, jolla voi olla merkittävä pitkän aikavälin vaikutus. Julkisen talouden hoitoon hyökkäyssodalla tulee olla kaksi välitöntä seurausta. Yhteiskunnan kokonaisvarautumista on vahvistettava pikaisesti vastaamaan muuttunutta turvallisuuspoliittista tilannetta. Tarpeelliset toimenpiteet on kartoitettava välittömästi ja välttämättömän varautumisen vaatimat kustannukset on katettava. Toisaalta julkisen talouden kriisinsietokyvyn merkitys korostuu entistä voimakkaammin. Julkista taloutta ja yhteiskunnan resilienssiä vahvistavien uudistuksien lykkäämiseen ei enää ole varaa. Kevään julkisen talouden kehyspäätöksessä hallituksen on välttämätöntä sitoutua julkisen talouden merkittävään vahvistamiseen niin maltillisella menopolitiikalla kuin merkittävillä työllisyysreformeilla samaan aikaan, kun yhteiskunnan kokonaisvarautumista vahvistetaan.

Hallitusohjelman keskeiset talouspolitiikan tavoitteet olivat luonteeltaan rakenteellisia. Hyvinvointipalveluiden turvaamiseksi julkisen talouden rakenteellista alijäämää haluttiin pienentää. Uusimpien arvioiden mukaan hallituskauden jälkeen julkinen talous tulee kuitenkin olemaan rakenteellisesti heikommassa kunnossa kuin vuonna 2019. Se tarkoittaa, että Suomi on vaalikauden jälkeen entistäkin heikommin varautunut ikääntymisen asettamaan haasteeseen, heikommilla eväillä ratkaisemassa ilmastonmuutokseen liittyviä ongelmia ja heikompi suojaamaan kansalaisia uusilta kriiseiltä.

Kokoomuksen mielestä työllisyysasteen nostamisen tulee edelleen olla keskeinen keino julkisen talouden vahvistamisessa. Hallitus ei ole toteuttamassa lupaamia työllisyysreformeja. Esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvoston vuoden 2021 talouspolitiikkaa arvioivassa raportissa todetaan: "Hallituksen työllisyystoimet eivät ole vahvistamassa julkista taloutta sen itse asettamien tavoitteiden mukaisesti." Hallituksen reformit ovat heikentäneet työnteon kannustimia, sillä ne ovat nostaneet työllistymisveroasteita sekä efektiivisiä marginaaliveroasteita. Kokoomuksen mielestä Suomessa tulee toteuttaa laajat reformit työmarkkinoiden joustavuuden parantamiseksi, kannustinloukkujen purkamiseksi sekä työkyvyn parantamiseksi. Työmarkkinoilla vastuiden ja

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 2 /kok**

velvoitteiden tasapaino tulee viedä pohjoismaiselle tasolle. Työmarkkinoille tarvitaan lisää liikettä, riittävää muutosturvaa ja parempia kannustimia.

*Lisätalousarvion muutokset keskittyvät koronapandemiaan*

Ensimmäinen lisätalousarvioesitys sekä tätä täydentävä esitys lisäävät velanoton tarvetta 0,6 miljardilla eurolla nostaen koko vuoden velanoton tarpeen 7,6 miljardiin euroon. Useimmat lisäyksistä ovat koronavirustilanteeseen liittyviä. Suomi on selvinnyt koronakriisin aiheuttamasta taloudellisesta kuopasta pahimpia skenaarioita paremmin. Etlan tuoreen arvion mukaan bruttokansantuotteen maltillinen pudotus johtui pitkälti elinkeinorakenteestamme. Esimerkiksi palvelualat ja turismi edustavat verrattain pientä osaa kansantaloudestamme. Ennusteiden mukaan vaimea tuottavuuskehitys sekä pienenevät työikäiset ikäluokat kuitenkin hidastavat talouden kasvupotentiaalia jo lähivuosista alkaen.

Useimmat menolisäykset liittyvät koronaepidemian välittömien kustannusten hoitamiseen. Epidemia ei ole vielä kokonaan ohi, mutta terveysturvallisuuden varmistaminen aiheuttaa yhä kustannuksia. Kokoomus kannattaa suoraan koronavirukseen liittyvien menojen kattamista. Hallitus rajoittaa koronatilanteen vuoksi elinkeinovapautta edelleen. Yrityksille aiheutuvien kulujen kattamiseksi hallitus esittää muutoksia yritysten kustannustukeen ja sulkemiskorvaukseen, jota varten lisätalousarviossa varataan 200 miljoonaa euroa. Kokoomus huomauttaa, että koronaviruksesta on tullut osa normaalia toimintaympäristöä, minkä vuoksi perustelut yleisille korvauksille heikkenevät. On kuitenkin oikeudenmukaista, että yrityksille korvataan riittävällä tavalla vahingot, joita hallituksen päätökset elinkeinovapauden rajoittamisesta aiheuttavat.

Kokoomus huomauttaa, että hallituksen toiminta on ennakkoimattomaa ja reaktiivista edelleen, vaikka pandemiaa on kestänyt lähes kaksi vuotta. Yritysten on ollut mahdotonta seurata voimassa olevaa sääntelyä, ja hallituksen päätökset ovat ennakkoimattomia. Kansalaisten on ollut vaikea havaita perusteluja voimassa oleville rajoituksille tai niiden purkamiselle. Esimerkiksi ravintoloiden on ollut mahdotonta suunnitella työvuoroja, varastojen hankintoja tai investointeja. Tapahtuma-alalla tarvitaan näkymää tulevaisuuteen sekä selkeää kriteeristöä rajoituksille. Epäselvä viestintä ja perusteettomat rajoitukset eivät herätä luottamusta. Vaikka rajoituksia tällä hetkellä perustellusti puretaan, on epäselvää, miten hallitus toimisi, jos pandemia kiihtyisi uudelleen esimerkiksi uuden variantin seurauksena.

*Aluehallintouudistus ja rahoitus*

Kunnilta on tarkoitus siirtää sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu uusille hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Uuden hallinnon tason toiminnan käynnistymisen onnistuminen on äärimmäisen tärkeää niin palveluiden laadun ja saavutettavuuden kuin julkisen talouden kestävyysdenkin kannalta. Jo nyt monilta alueilta on kuultu huolestuttavaa viestiä, jonka mukaan aikataulu on kiristetty äärimmilleen. Organisaatiot, strategiat ja ICT-järjestelmät rakennetaan samanaikaisesti tyhjästä erittäin nopeasti. Uhkana on, että terveydenhoidon ongelmat syvenevät hallituksen heikon toiminnan vaikutuksesta. Lisätalousarviossa hallitus lisää ICT-menoihin 155,7 miljoonaa euroa, josta 96 miljoonaa euroa tehdään ajoitusmuutoksena ja huomioidaan vuoden 2023 rahoituksessa. Samaan aikaan on käynnissä koko rahoitusjärjestelmän korjaamista koskeva työ. Äärimmilleen kiristetyn aikataulun vuoksi aluehallintojen on käytännössä mahdotonta kehittää jär-

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 2 /kok**

jestelmiä. Jotta ylipäänsä toiminta saadaan käynnistymään järjestämisvastuun siirtämisen hetkellä, on tyydyttävä nykyisten toimintamallien ylläpitoon. Keskeinen tavoite sote-uudistuksella on nimenomaan palveluiden tehokkuuden ja laadun kehittäminen. Kiireellinen aikataulu ja kesken-eräinen valmistelu saattavat nyt jopa uhata palveluiden järjestämistä vastuun siirtämisen hetkellä.

*Ruoantuotanto ja huoltovarmuus turvattava*

Venäjän aloittamalla tuhoamissodalla on todennäköisesti suuri vaikutus maailman ruoantuotantoon. Venäjä ja Ukraina vastaavat yhdessä merkittävästä osasta esimerkiksi maailman vilja-, auringonkukkaöljy- ja lannoitetuotannosta. Kotimaisen ruoantuotannon kriisi on edennyt vääjäämättä ilman hallituksen mainittavaa puuttumista asiaan. Kohonneet energian ja välipanosten hinnat uhkaavat kiristää alkutuotannon toiminnan kokonaan kannattamattomaksi. Viljafutuuriennusteet ovat jo nousseet merkittävästi Euroopassa, ja hintojen nousun odotetaan jatkuvan, mikäli Venäjän tuhoamissota pitkittyy. Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että hallituksen tulee viimein aktivoitua tilanteen ratkaisemiseksi. Lukuisilla tiloilla on tehty toiminnan kehittämiseen merkittäviä investointeja, jotka nyt uhkaavat vaarantaa toiminnan jatkuvuuden väliaikaisten likviditeettiongelmiensa vuoksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

***Vastalauseen lausumaehdotus 1***

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Suomen riittävän taloudellisen, humanitaarisen ja materiaallisen tuen Ukrainalle.

***Vastalauseen lausumaehdotus 2***

Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti vahvistaa Puolustusvoimien resursseja, jotta uskottava maanpuolustus, reaktiovalmius ja puolustusmateriaalihankinnat vastaavat muutunutta turvallisuuspoliittista tilannetta.

***Vastalauseen lausumaehdotus 3***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo talouskasvun vauhdittamiseksi uskottavan suunnitelman, joka sisältää konkreettiset keinot työllisyysasteen nostamiseksi, elinkeinotoiminnan edellytysten parantamiseksi, tuottavuuden kasvattamiseksi ja työmarkkinoiden tehostamiseksi.

***Vastalauseen lausumaehdotus 4***

Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu julkisen talouden suunnitelmassa julkisen talouden sopeuttamiseen 0,4 prosentilla suhteessa bruttokansantuotteeseen, jotta hyvinvointipalvelut voidaan turvata ja kestävyysvaje taistaa.

***Vastalauseen lausumaehdotus 5***

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 2 /kok**

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esitykset, joilla valtiovarainministeriön arvion mukaan saavutetaan hallituksen itselleen asettama työllisyystavoite 80 000 työllisestä siten, että julkinen talous vahvistuu 2 000 miljoonalla eurolla. Hallitusohjelman pysyvät menolisäykset luvattiin kattaa työllisyyttä vahvistamalla.

***Vastalauseen lausumaehdotus 6***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo osana työllisyyspäätösten kokonaisuutta esityksen ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamiseksi niin, että etuustaso on korkeampi työttömyysjakson alussa ja laskee tasaisesti työttömyyden keston mukaan.

***Vastalauseen lausumaehdotus 7***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo osana työllisyyspäätösten kokonaisuutta esitykset etuusjärjestelmän kannustinloukkujen purkamiseksi.

***Vastalauseen lausumaehdotus 8***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen reilun paikallisen sopimisen edistämiseksi kaikissa yrityksissä.

***Vastalauseen lausumaehdotus 9***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen terapiatakuun toteuttamiseksi.

***Vastalauseen lausumaehdotus 10***

Eduskunta edellyttää, että tapahtuma-alan rajoituksissa/rajoitustoimenpiteissä valtioneuvosto käyttää jatkossa painavampaa harkintaa toimialan erityispiirteet ja moninaisuus sekä riittävä ennakointi huomioiden.

***Vastalauseen lausumaehdotus 11***

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa toimintaansa kehittäneiden tilojen selviytymisen maksuvalmiusongelmista, jotka ovat muodostuneet verrattain lyhyessä ajassa esimerkiksi viime kauden huonosta sadosta ja kohonneista tuotantopanoskustannuksista johtuen.

***Ehdotus***

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2022 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että edellä ehdotetut 11 lausumaa hyväksytään.

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 2 /kok**

Helsingissä 9.3.2022

Sari Multala kok  
Janne Sankelo kok

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp**  
**Vastalause 3 /kd**

**Vastalause 3 /kd**

**Yleisperustelut**

Lisätalousarvioesityksen laatimisen jälkeen Suomen lähialueilla Ukrainassa on käynnistynyt täysimittainen sota Venäjän hyökättyä sinne. Lisätalousarviossa viitattu valtiovarainministeriön kansantalousosaston ennuste, jonka mukaan Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 3,0 % vuoden 2022 aikana, on jo auttamatta vanhentunut. Koko talouden tilannekuva on jälleen muuttunut, ja valtiontalouden prioriteetteja on pian mietittävä uudelleen jopa kansallisen selviämisen näkökulmasta. Joudumme siirtymään yhdestä kriisistä toiseen. Valitettavasti hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 lisätalousarvioesityksen (HE 2/2022 vp) täydentämisestä (HE 26/2022 vp) ei huomioi mitenkään radikaalisti muuttunutta tilannekuvaa.

Ukrainassa käytävä sota heijastuu väistämättä kysymyksinä omasta rajaturvallisuudestamme. Lisätalousarviossa esitetty 1,5 miljoonan euron lisä Rajavartiolaitokselle on pieni. Vallitsevassa tilanteessa Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien määrärahatarpeet tulisi selvittää ja paikata mahdolliset puutteet pikimmiten. Myös kertausharjoitusten ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön resursseja tulisi lisätä.

Maatalouden kannattavuuskriisin helpottamiseksi on otettu käyttöön valtion takaamat maksuvalmiuslainat. Lisätalousarviossa Maatilatalouden kehittämisrahastoon ehdotetaan 8 milj. euron lisämäärärahaa valtiolle mahdollisesti aiheutuvien takaustappioiden kattamiseen. Esitetty summa on vaatimaton, eikä takaustappioiden takaaminen käytännössä auta viljelijöitä juurikaan selviämään akuuteista kannattavuushaasteista. Myöskään pankkisektorilla valtion takaus maksuvalmiuslainoille ei ole juurikaan lisännyt lainoitushalukkuutta. Maamme huoltovarmuustilanne on heikkenemässä yhtä aikaa globaalin ruokaturvan heikkenemisen kanssa. Hallituksen on viipymättä tuotava eduskunnalle tarvittavat esitykset, joilla vahvistetaan maatalojen kannattavuutta ja parannetaan Suomen elintarvikeomavaraisuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

***Vastalauseen lausumaehdotus 1***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo viipymättä eduskunnan käsittelyyn esityksen, jolla paikataan vajeet Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien toimintamenoissa ja tarvittavissa kalustehankinnoissa.

***Vastalauseen lausumaehdotus 2***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo viipymättä eduskunnan käsittelyyn tarvittavat esitykset maatalouden kannattavuuden, huoltovarmuuden ja viljelijäväestön hyvinvoinnin parantamiseksi.

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp  
Vastalause 3/kd**

**Yksityiskohtaiset perustelut**

**MÄÄRÄRAHAT**

**Pääluokka 28**

**VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**

**89. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus**

*30. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoitus (siirtomääräraha 3 v)*

Lisätalousarvioesitys sisältää 155,7 milj. euron rahoituksen hyvinvointialueiden käynnistämiseen. Lisäys koskee erityisesti välttämättömien ICT-muutuskustannusten rahoituksen aikaistamista (147 milj. euroa). Rahasumma on hyvinvointialueiden arvioituihin ICT-muutuskustannuksiin nähden varsin vaatimaton. Lisäksi sillä ei vielä paikata mitenkään terveydenhuollon valtavaa hoitovelkaa, jota hallinnollinen uudistus ei ainakaan lyhyellä aikavälillä helpota.

Määrärahaa kohdennetaan myös muuhun hyvinvointialueiden valmistelurahoitukseen sekä myös valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen (5,7 milj. euroa). Sote-rahoitus on ns. yleiskatteellista eli hyvinvointialueet joutuvat niukkojen määrärahojen puitteissa tasapainottamaan budjettiaan lakisääteisten palveluiden järjestämiseksi. Esimerkiksi harkinnanvaraiset etuudet — kuten omaishoidontuki eli sen saajien määrä, tuen taso ja mahdolliset tukipalvelut — tullaan alueella yhtenäistämään niissä rajoissa, mitä rahaa on käytettävissä ei-harkinnanvaraisten palveluiden jälkeen.

Hyvinvointialueille ei tulisi luoda hallituksen antamalla erillisellä rahoituksella menoja, jotka tulevat sitomaan hyvinvointialueen budjettia riippumatta siitä, paljonko rahaa on käytettävissä myöhemmin. Tulevaisuudessa kyseinen raha on etsittävä muusta hyvinvointialueen rahoituksesta. Lisäksi monilla hyvinvointialueilla on jo nyt hallintosäännön luomisen yhteydessä törmätty määrittelyongelmaan, kenelle ja miten valtuustoryhmäraha tulisi maksaa. Kuntaliiton tulkinnan mukaan on lainvastaista maksaa tuki suoraan piirijärjestölle tai yhdistykselle.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

***Vastalauseen lausumaehdotus 3***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen, jolla puututaan akuuttiin terveydenhuollon hoitovelkaan ja hoitajavajeeseen.

***Vastalauseen lausumaehdotus 4***

Eduskunta edellyttää, että valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen tarkoitettu 5,7 milj. euroa ohjataan hyvinvointialueiden muutuskustannuksiin, joilla vuoden 2022 aikana tehtävällä sopimusten selvitys- ja rekisteröintityön avulla varmistetaan mm. omaishoidontuen yhtenäistäminen kyseisen hyvinvointialueen parhaiden käytäntöjen mukaan.

**Valiokunnan mietintö VaVM 4/2022 vp  
Vastalause 3/kd**

**Pääluokka 29**

**OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA**

**80. Taide ja kulttuuri**

Hallitus esittää runsaan 34 milj. euron lisäystä taiteen ja kulttuurin alan henkilöille, toiminimille ja yksinyrittäjille kohdennettuihin avustuksiin sekä runsaan 28 milj. euron lisäystä kulttuuri- ja taidelaitoksille sekä kulttuurialan yhteisöille pääsylippu- ja muiden tulojen vähenemisestä aiheutuneiden menetysten korvaamiseen.

Samassa yhteydessä olisi tullut hoitaa kuntoon e-aineistojen lainauskorvaus. E-aineistojen lainamäärät ovat kasvaneet noin 500 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana, ja kirjallisuuden tekijät ovat näin menettäneet tekijänoikeuskorvaukset useiden miljoonien e-lainojen osalta. Lisäksi kuntien yhteistä e-kirjastoa valmistellaan parhaillaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä eduskunta ovat rahoittaneet useilla miljoonilla euroilla e-kirjaston laajentamista valtakunnalliseksi toiminnaksi, siihen liittyvää selvitystyötä ja käynnistymistä. Asiaan liittyvät tekijänoikeudelliset kysymykset olisi tullut hoitaa ennen toiminnan vauhdittamista. E-kirjaston toiminta ei ole moraalisesti kestäväällä pohjalla ennen kuin kirjallisuuden tekijöiden teknologianeutraalit lainauskorvaukset on mahdollistettu lainsäädännössä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

***Vastalauseen lausumaehdotus 5***

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle lakiesityksen e-aineistojen lainauskorvauksesta, joka on teknologianeutraali ja tekijänoikeudet huomioiva.

***Ehdotus***

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2022 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että edellä ehdotetut 5 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 9.3.2022

Sari Essayah kd